

Asia: VN/14558/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttömaksuista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen (Kanta-palvelut) käyttömaksuista.

Käyttömaksulla katetaan palvelujen tuottamisesta ja ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Palvelujen tuottaminen ja ylläpito sisältää pienet muutokset järjestelmässä käytön jatkuvuuden turvaamiseksi sekä ylläpitoon liittyvän kehittämisen. Ylläpitoon ja käytön jatkuvuuden turvaamiseen voidaan katsoa esimerkiksi palvelimien ja levylaitteiden uusimisen, varusohjelmistojen päivitykset sekä varmennekorttien vaihdot.

Vuosina 2024–2025 voimassa olevassa maksuasetuksessa Hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta perittävä maksu on 2,715 euroa vuodessa kutakin hyvinvointialueeseen kuuluvan kunnan tai Helsingin kaupungin asukasta kohden.

Hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta terveydenhuollon osuudesta perittäväksi maksuksi esitetään 3,173 € kutakin hyvinvointialueeseen kuuluvan kunnan tai Helsingin kaupungin asukasta kohden. Lisäksi sosiaalihuollon osuudesta vuodelta 2027 perittävä maksu olisi 0,519 € hyvinvointialueeseen kuuluvan kunnan tai Helsingin kaupungin asukasta kohden. Nyt ehdotettu korotus on huomattava.

Kanta-käyttömaksujen määräytymisen perusteiden tulee olla selkeitä, läpinäkyviä ja muutoksista tulee viestiä ajoissa alueille. Toivomme, että jatkossa hyvinvointialueiden Kanta-käyttömaksujen tasoa sekä näihin sisällytettäviä kokonaisuuksia tarkastellaan uudelleen ja kustannusten kehittyminen tehtäisiin läpinäkyvämmäksi useamman vuoden aikaikkunassa. Käyttömaksuihin nyt sisälletyt jatkuvuuden turvaamiseen liittyvät investointikustannukset nostavat entisestään käyttömaksuja tilanteessa, jossa hyvinvointialueet ovat joutuneet samanaikaisesti investoimaan myös omiin tietojärjestelmiinsä esim. sosiaalihuollon liittymisen mahdollistamiseksi.

Esitämme, että Kanta –palvelujen hyvinvointialueille osoitettujen kustannusten tulee noudattaa enimmillään hyvinvointialueindeksin kehitystä, sillä hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin rahoitus on kytketty HVA-indeksiin, jonka määrittelee valtiovarainministeriö. Vaihtoehtoisesti Kanta –palvelujen kustannukset tulee rahoittaa suoraan valtion talousarviosta tai hva-indeksiä korkeammat kustannustason muutosten vaikutukset on korvattava hyvinvointialueille niiden valtionrahoituksessa.

Valtiovarainministeriö ennakoi kesäkuussa 2025, että hyvinvointialueindeksi olisi 3,24 vuonna 2026. Luonnoksessa esitetyt maksut sen sijaan nousevat 16,9 % vuodelle 2026 ja olisivat kiinteät seuraavat kaksi vuotta. Edellisen lisäksi esitetään uutta maksua sosiaalihuollon osuuteen vuodesta 2027 alkaen, minkä johdosta hyvinvointialueiden Kanta-palvelujen asukaskohtainen maksu nousisi kahdessa vuodessa lähes 58 %. Esitetyt Kanta-käyttömaksut ovat nousemassa HVA-indeksiä huomattavan paljon enemmän ja kyseisten maksukorotusten kustannusten kattaminen hyvinvointialueiden budjetista pitkälti budjettisuunnittelun ulkopuolella on haastavaa samalla kun talouden tasapainottamisvelvoitteet edellyttävät muutenkin sopeuttamista.

Maksujen kasvu tulisi rajoittaa enintään HVA-indeksin tasolle. Vuodesta 2027 käyttöön tuleva sosiaalihuollon maksu on lisäksi hyvinvointialueille uusi tehtävä, ja siihen liittyvät lisäkustannukset tulee huomioida hyvinvointialueiden valtionrahoituksessa täysimääräisesti.

Pidämme hyvänä, että Kanta-palveluja ylläpidetään ja kehitetään jatkossakin toiminnalliset tarpeet ja tietoturva varmistaen käyttäjien kanssa. Erittäin tärkeää on, että hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS:n toiminnalliset tarpeet huomioidaan Kantan kehittämisessä ja kehityskohteiden priorisoinnissa. Tämä vaatii rahoitusta eri toimijoilta sekä tiivistä yhteistyötä toimijoiden välillä, jota onkin ilahduttavasti lisätty Kelan ja THL:n toimesta.

Nykyisessä rahoitusmallissa käyttäjät rahoittavat käyttömaksujen kautta ylläpitoa ja valtio sosiaali- ja terveysministeriön kautta puolestaan mm. lainsäädäntömuutoksista johtuvia uusia toiminnallisuuksia. Lisäksi kyseessä on valtakunnallinen, lakisääteinen tietojärjestelmä, johon hyvinvointialueilla on liittymisvelvoite. Hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki sekä HUS-yhtymä maksavat siten Kantaan liittyviä kuluja niin käyttömaksuissa kuin omissa investoinneissaan ja kehittämistoimenpiteissään. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituksen nyt tullessa hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille suoraan valtiolta, olisi perusteltua luopua Kantan käyttömaksuista nykyisessä muodossa ja rahoittaa kustannukset suoraan valtion talousarviosta.

Menna Hanna
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy